

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ἡ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἐν Κερκύρᾳ ἀποβιώσασα Λίκα-
τηρ Λέκκα κατέλειπε διὰ διαθήκης της 300,000 δραχμὰς εἰς
διάφορα τῶν ἐκεί ἀγαθοεργῶν καταστημάτων καὶ ἄλλους
φιλανθρωπικοὺς σκοποὺς.

Ἡ κ. Εὐθαλία Κοκκῶνη προσήνεγκε δραχ. 500 εἰς τὸ
ἐνταῦθα δημοτικὸν νοσοκομεῖον.

Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον Πειραιῶς ἐψηφισε 500 δραχ.
ὑπὲρ τῆς ἀποπεραστικῆς τοῦ μνημείου τοῦ Λόρδου Βύρωνος.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Ἐν τῇ γαλλικῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν ἐπιγραφῶν ὁ κ. Gaston
Maspero, διευνθύνων τῶν ἐν Αἰγύπτῳ ἀρχαιολογικῶν με-
ρῶν, ἀνέγνωσεν ἔκθεσιν, δι' ἣς ἐποίησε γνωστὰς σπουδαι-
τάτας ἀνακαλύψεις γενομένας ἐσχάτως ἐν Αἰγύπτῳ. Ἐξ ἀνα-
σκαφῶν ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ ἐνεργηθεισῶν.

Αἱ ἀνασκαφαὶ αὗται ἐγένοντο εἰς τρία διάφορα μέρη, ἦτοι
ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, Θήβαις καὶ ἐν Saqqarah.

Καὶ αἱ μὲν τῆς Ἀλεξανδρείας δὲν εἰδικαίωσαν τὰς προ-
δοκίας, ὥς ἐναπέθετον εἰς αὐτὰς ἐπὶ τῇ βάσει λίαν ὑπερβο-
λικῶν ἐκθέσεων. Ἐκ τῶν ἀχθέντων δ' εἰς φῶς ἤξιαν ση-
μεώσεως εἶνε ἄλλα μὲν τι ἀνδρὸς ὀνομαζομένου Χώρ τοῦ
ἀγαλλμα τοῦτο ἀπεικονίζει Αἰγύπτου περιβεβλημένον ἑλλη-
νικὴν πολυμικρὴν στολὴν, εἶνε δὲ μοναδικὸν ἀντικείμενον, ἐν
ὧ ὑπάρχει συνδεδεμένη ἡ ἑλληνικὴ τῇ αἰγυπτιακῇ τέχνῃ.

Σπουδαίοντα ὅμως εἶνε καὶ ἐν Θήβαις ἀνακαλυφθέντα.

Ἀπὸ δεκαετίας περιήρχοντο περιδοτικῶς εἰς ὅψιν τοῦ κ. Mas-
pergo διάφορα ἀντικείμενα φέροντα τὰ ἐμβλήματα Αἰγυπτίων
βασιλέων, ὧν οἱ τάφοι ἦσαν ἀγνωστοὶ τοῖς Εὐρωπαίοις.

Μεταξὺ τῶν ἀντικειμένων τούτων ἦτο καὶ ὁ ἐντάφιος
πάπυρος ἐνὸς βασιλέως τῆς 20 δυναστείας, ὅστις ἡγοράσθη
ὑπὸ τοῦ Ἀγγλοῦ συνταγματάρχου Campbell: δύο πάπυροι
εὐρισκόμενοι ἐν τῷ Λούβρῳ καὶ δύο ἄλλοι ἐπὶ ἀγορασθέντες
ὑπὸ τοῦ μουσείου τοῦ Boulaq, ἀνήκοντες δὲ πάντες εἰς βα-
σιλίσσας Αἰγυπτίας. Πρὸς ἀνακάλυψιν τῆς προελεύσεως τῶν
ἀντικειμένων τούτων πολλοὶ εἶχον γένει ἀπολείπειν παρὰ
τοῖς ἔγχωριόις, πᾶσαι ὁμοῦ εἰς μάτην. Πρὸ τίνος δὲ ὁ Mas-
pergo ἀφικόμενος εἰς Louqsor ἔμαθεν, ὅτι τῆς ὁμοφώνου μαρ-
τυρίας τῶν τε κατωτέρων καὶ τῶν περιγρηγμένων, ὅτι ὁ κυριώτατος
σφετεριστὴς τῶν πολυτίμων ἀρχαιοτήτων ἦτο κάποιος Ἀδδέρ-
Ρασσοῦλ ζῶν ἐν Gournah, ἐντὸς τῆς ἀρχαίας μεταπεποιτη-
μένον εἰς οἰκημα. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος, συλληφθεὶς καὶ ἀνα-
κριθεὶς τὸ πρῶτον ματαίως, ἤχη κατόπιν εἰς Kenah, ἐνθα
ἐφυλακίσθη: οὐδὲν δ' ὁμολογῆσας ἀμέθῃ ἐλευθερὸς, μόλις δὲ
πρὸ ἐξ ἐδδομάδων ἀπεφάσισε νὰ φανερώσῃ τὸ μέρος, ἐξ οὗ
ἐλάμβανε τὰ ἀρχαία κειμήλια. Γενομένης δ' ἐρευνῆς ἐνταῦθα,
ἐπευχθήσαν ἀποτελέσματα ὑπερδοκίαν πᾶσαν προσδοκίαν.

Ἡ πρώτη καταγραφή τῶν εὐρημάτων, ἣν κατήρτισαν δύο
τοῦ Μουσείου ὑπάλληλοι, οἱ Αἰμῖλ. Brugsch καὶ Ἀχμέτ
ἐφένδης Κερὰλ, περιλαμβάνει πεντακισχίλια διάφορα ἀν-
τικείμενα. Ἐν μικρῷ θαλάμῳ εὐρέθησαν συνεπιωρευμένα
τριάκοντα ἐξ σαρκοφάγου περιέχουσαι μομίας, αἱ πλείοντα
τῶν ὁποίων εἰσὶ βασιλέων τῶν Θηβῶν. Ὑπάρχουσι μετὰ
αὐτῶν ἡγεμόνες τῆς δεκάτης ἐδδομῆς δυναστείας, σχεδὸν
πάντες οἱ πρῶτοι Φαραῶ τῆς δεκάτης ἀγδόνος, καὶ πλὴν
τούτων περὶ τὰς εἰκοσὶν ἡγεμονίδας καὶ βασιλοπάιδας, ὧν
οἱ πλείστοι φέρουσι ὀνόματα ἐπιφανῆ ἐν τῇ Αἰγυπτιακῇ
ἱστορίᾳ. Πάπυροι εὐρέθησαν ὀλίγοι, διότι οἱ πλείστοι εἶχον
ἤδη ἀφαιρεθῆναι, οὐχ ἦτον ὑπάρχον ἐπὶ πέντε θήκῃ, ὧν ὁ
ὀρειώτατος ἀνήκειν εἰς τὴν διάσχυτον ἡγεμονίδα Ἀτασσοῦ
(Atassou). Ἐπὶ 12 ἡμέρας ἔκατον πεντήκοντα ἀνθρώπων
ἐργάζοντο ὅπως φορτώσωσι τὰ εὐρήματα ἐπὶ τοῦ αὐτο-
κλείου τοῦ Μουσείου καὶ μεγάλῃς τινὸς δακρύσεως, ἣν ἐχειρά-
σθη νὰ ναυλώσωσι πρὸς τοῦτο.

Διὰ τῆς ἀνακαλύψεως ταύτης ὁ ἀριθμὸς τῶν μέχρι τοῦδε
γνωστῶν μομιῶν καὶ βασιλικῶν οὐκ ὀν ὑπερδιπλασιάζεται.
Δυσεξήγητος φαίνεται ἡ ἐν τῷ αὐτῷ συσώρευσιν τοσούτων
νεκρῶν βασιλέων τινῶν τούτων τῶν οὐτως ἐνελπίστως
ἀνευρεθέντων ὁ ἐπίσημος τάφος κεῖται ἐν τῇ Κοιλίδι τῶν
Βασιλέων. Ὁ Maspero δὲν δύναται νὰ ἐξηγήσῃ ἄλλως τὴν

παράδοξον συσώρευσιν ἢ ὑποθέτων ὅτι περὶ τὰ τέλη τῆς 20
δυναστείας, ἕνεκα συγῶν, τυμβωρυχίων διαπραττομένων ἐν
τῇ Θηβαίᾳ νεκροπόλει, βασιλεὺς τις, ὅπως προφύλαξῃ τοὺς
νεκρούς τῶν προκατόχων αὐτοῦ ἐκ τῆς βεβηλώσεως, μετέ-
φερεν αὐτοὺς εἰς κρύπτην, ἥτοι εἰς τὴν θάλαμον, τὸν ὁποῖον
ὁ Maspero ὑπότιχεν νὰ ἀνακαλύψῃ.

Λαμπρὰ ὡσαύτως ἐπιτύχη ἐπέσπεψε τὰς ἐν Saqqarah
ἐρευνάς. Αἱ τελευταῖαι τοῦ Μαρριέ-βελ ἀνασκαφαὶ εἶχον φέ-
ρει εἰς φῶς τοὺς τάφους δύο βασιλέων τῆς ἑκτῆς δυναστείας
ὁ Maspero ἐνήργησε νὰ ἀνοιχθῶσι πέντε νέαι πυραμίδες,
ὧν αἱ τρεῖς παρέχουσιν σημαντικὸν ἀριθμὸν κειμένων με-
γίστης σπουδαιότητος. Καὶ πρῶτον εὐρέθη ὁ τελευταῖος βα-
σιλεὺς τῆς πέμπτῃς δυναστείας Οὐνά (Ounas), εἶτα ὁ διά-
δοχος αὐτοῦ, ὁ πρῶτος βασιλεὺς τῆς ἑκτῆς Τέτι (Téti): τέ-
λος δὲ ὁ προτελευταῖος βασιλεὺς τῆς ἑκτῆς δυναστείας Πά-
πης ὁ Β' (Papi). Μέχρι τοῦδε ὁ κ. Maspero δὲν ἠδυνάμην
νὰ μελετήσῃ ἡ μόνον τὰ ἐν τῷ τάφῳ τοῦ Οὐνά κείμενα,
(μακροτάτην ἐργασίαν ἀναλογούσαν πρὸς 800 γραμμὰς ἱερο-
γλυφικῶν γραμμάτων), ἐν οἷς ὑπότιχεν νὰ ἀνεύρῃ κείμενα
λειτοουργικά καὶ μαγικά, γνωστὰ μὲν ἐν μέρει, ἀλλ' οὐχ
ἦτον τοῦτο ἔχοντα τὸ σπουδαίον κατὰ ἐνδοφάρσον ὅτι ἀπο-
δεικνύουσιν ὅτι ἐπὶ ἐπὶ τῶν παλαιτάτων ἐκείνων χρόνων ἦσαν
ὠρισμένα τὰ κανονικὰ θρησκευτικὰ βιβλία τῆς Αἰγύπτου.

Πάντες οἱ θεοὶ τοῦ αἰγυπτιακοῦ Πανθέου ἀναφέρονται ἐν
αὐτοῖς κατ' ὄνομα, ἀπὸ τῶν μεγίστων μέχρι τῶν ἁπλοῦν
ἀσημάντων πνευμάτων, ὥς καὶ αὐτοὶ τῶν Θηβῶν οἱ θεοί,
οὓς δὲν προσεδοκᾶν νὰ εὐρῇ τις ἐν Μέριδι.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν σπουδαιωτάτων ἀνακαλύψεων τοῦ
Μαρριέ ἐν τῷ Saqqarah οὐδὲν γεγονός: τοσούτης σημασίας
εἶχε παρουσιασθῇ ἐν τῇ αἰγυπτιακῇ ἀρχαιολογίᾳ.

Ἐν Σικελίᾳ, μετὰξὺ Capaci καὶ Garmi, ἀνεκαλύ-
φθη νεκροπόλις περὶεργατοῦ διὰ τὸ σχῆμα, ὅπερ ἔχουσιν
οἱ ἐν τῷ λίθῳ ἐγγεγλυμμένοι τάφοι. Πιθανώτατον φαίνεται
ὅτι ἡ νεκροπόλις αὕτη εἶνε ἐποχῆς προϊστορικῆς: διότι
πάντας τοὺς μέχρι τοῦδε ἀνοιχθέντας τάφους οὐδὲν εὐρέθη
ἀντικείμενον μετάλλινον, μόνον δὲ ἀγγεία, ἅτινα φαίνονται
κατασκευασθέντα διὰ τῶν χειρῶν χωρὶς βοήθειας οὐδενὸς
ἐργαλείου.

Ἐν Λονδίῳ ἀπεβίωσεν ὁ ἀρχιερατικὸς ἐπιτροπὸς Βεστ-
μινστέρης Σπένλεϋ, γνωστὸς διὰ τὰ θεολογικά αὐτοῦ ποιή-
ματα (ὧν τινὰ ἀνάγονται εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς θρησκείας
ἀνατολικῆς Ἑκκλησίας) καὶ διὰ τὴν μεγάλην αὐτοῦ ἐπιτροπὴν.
Ὁ Στάνλεϋ ἡγάπητο πολὺ ὑπὸ τῆς βασιλείας Βικτωρίας,
ἥς ἐνυμφεύθη μίαν τὴν κυριὴν τῆς τιμῆς, τὴν Λαίδυ Βρισὺς.

Πολλὰ χειρόγραφα τῶν μυθιστορημάτων τοῦ Βήκον-
σπρὺλ ἐπωλήθησαν κατ' αὐτὰς ἐν Λονδίῳ ἀντὶ ἀδρῶν τι-
μῶν ὁ «νεαρός δολὺς» ἀντὶ 220 γυνίων, «Κόνταρίνης Φλέ-
μιγκ» 200, «Βενετία» 90, «Ἀλφόν» 140, «ἡ ὕψις τοῦ
Ἰρλανδοῦ» 90, «ὁ Ἰζὶον ἐν οὐρανῷ» 90. Ἄλλα τινὰ τιμαλ-
φήματα ἀντὶ 7000.

Πρὸ πολλοῦ ὁ βασιλεὺς τῆς Σουηδίας Ὁσκάρ, ὅστις
ὡς γνωστὸν εἶνε ἐκ τῶν δοκιμωτέρων ποιητῶν τῆς πατρίδος
του, εἶχε συντάξῃ δραματικὸν τι ἔργον, θέμα ἔχον ἐν ἐπει-
σοδίῳ τοῦ μεταξὺ Σουηδίας καὶ Δανίας πολέμου διὰ τὴν
ἐπὶ τῆς βορείου θαλάσσης κυριαρχίαν. Τοῦ ἔργου τούτου
προτοιμάζεται νυν ἡ παράστασις ἀπὸ τῆς γερμανικῆς σκηνῆς,
δοθεῖσας τῆς πρὸς τοῦτο ἀδείας ὑπὸ τοῦ ἐσπεριμένου ποιητοῦς

Γράφουσιν ἐκ Μοναχίας. * Ἐν τῇ ἐσχάτῃ γενομένῃ ἐτη-
σίᾳ ἀκαδημαϊκῇ ἐκθέσει, ἐν ᾗ ἐκτίθενται ἔργα, ὑπὸ τῶν
σπουδαστῶν τῶν ὁραίων τεχνῶν κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος
περατούμενα, ἔτυχεν τοῦ μεγίστου βραβείου περισπούδαστος
καὶ μεγάλῃ εἰκὼν τοῦ ἑλληνικοῦ ζωγράφου κ. Γεωργίου Ἰα-
κωβίδου, ἐπικροτήσαντος πάντων τῶν ἀκαδημαϊκῶν. Ἡ
περὶ ἣς ὁ λόγος εἰκὼν παρίστανε σκηνὴν τινα ἐκ τῆς Μη-
δείας τοῦ Εὐριπίδου καὶ μέλλει, κατὰ τὴν αὐθεντικὴν γνώ-
μην διασφύμων καθηγητῶν, νὰ γνωρίσῃ τὸν καλλιτεχνι-
κὸν κόσμον τεχνίτην, οὗ τινος τὸ μέγα τάλαντον, πολλὰ
δυσχενοῦμενον, θέλει τιμῆσαι τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα. Μετ' ἔθνη-
κας ἐσπάρσας ἀναγέλλων τὴν εἰδὴσιν αὐτῶν ἐπιφύλασ-
μαι νὰ ἐπανεῖθω βραδύτερον, ἐν ἐκτάσει ἐπισυναπτῶν τὰς
χρίσεις εἰδικῶν γερμανικῶν ἐφημερίδων.

— Τὴν ἐδδομάδα ταύτην ἀνεγνώσθη ἐνώπιον τῆς ἐπὶ τῆς

Ἐμφυχώσεως τῆς Ἑθνικῆς Βιομηχανίας Ἐπιτροπῆς ἡ εἰσηγητικὴ ἔκθεσις ἐπὶ τοῦ «περὶ καλλιέργειας τῆς σταφυδαμπελου» θέματος τοῦ δ' Ζαππεῖου διαγωνισμοῦ καὶ ἐβραβεύθη τὸ περὶ ταύτης πόνημα τοῦ ἐν Πάτραις κ. Μανουὴλ Χαϊρέτου, πρὸς ὃν ἀπενεμήθη τὸ χυλιόδραχμον βραβεῖον.

— Οἱ «Σημερινοὶ Καιροὶ» ἐφημερίς ἐν Αἰγίῳ ἐκδομένη γράφει τὰ ἐπόμενα: «Ἀνεκαλύφθη ἐν τῷ χωρίῳ Μαμουσαῖ τοῦ δήμου Αἰγίου, ἐνθα ἡ ἀρχαία Κερύνεια, ἐπὶ λόφῳ ὕψους, ἔχοντας ἀρκετὸν ἐπίπεδον καὶ ἐξ οὗ θεᾶται τις οὐ μόνον τὴν πεδιάδα τοῦ Αἰγίου καὶ τὰ περὶ αὐτῆς βουνά, ἀλλὰ καὶ τὰ μακρὰν ἄχρι σχεδὸν Κορίνθου ὕψηλά ὄρη, θέατρον, οὐτίνως τὰ πάντα, ὡς ἐιμώμενον, σῶζονται, καὶ τὸ ὅποιον διὰ μικρᾶς τινὸς ἀνασκαφῆς ἐκκαθαριζόμενον θέλει καταδείξει εἰς τοὺς ἀρχαιολογούντας τὴν ἀρχαιολογικὴν αὐτοῦ ἀξίαν, μαρτυροῦσαν τὸν πολιτισμὸν τῶν προγόνων ἡμῶν οὕτω ἐξηπλωμένον καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα».

— Ἐν τῷ «Νεολόγῳ» Κωνσταντινουπόλεως δημοσιεύονται πέντε ἐπιγράμματα ἠρωελεγεῖα, ποιηθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Λεονόρου Ἀρβανιτάκη, καθηγητοῦ τῶν ἐλληνικῶν ἐν τῇ κατὰ Χάλκην Θεολογικῇ Σχολῇ, τὰ μὲν δύο εἰς τὴν νεόδμητον Μεγάλῃν τοῦ Γένους Σχολήν, τὰ δὲ ἄλλα εἰς τὸν αἰοιδίμον πατριάρχῃν Γρηγόριον τὸν 5'. Ἐκ τῶν ἐπιγραμμάτων τούτων μεταφέρονται ἐνταῦθα τὰ ἐπόμενα δύο.

Εἰς τὴν νεόδμητον Μ. τοῦ Γένους Σχολήν.

Εὖτε Ἰωακείμ τρίτος ἱρὸν ἐκόσμεε θῶκον
Ἐπαλθόφοι κλυτῆς ἀκαμάτως μογέων,
Κυδάλιμος τε Γεώργιος ὁ Ζαρίφης ἐπὶ κλησιν
ὥ σὺν ἀδελφείοι φράδοιμοι Νικόλεω,
Σὺν τοῖς δ' αὖ Στέφανος Ζαφειρόπουλος περικλειτός
καὶ Βατοπαξινοῖ μοῦσοφιλοι πατέρες,
Ἰψερεπὲς τόδε δῶμα εὐπηκτον, παμφανδῶν τε
προφρονέως δεῖμανδ' ἀδροστάτη δαπάνη
Κούραις Μνημοσύνης, αἶ περ τὸ πάροιθ' ἀλάληντο,
ἐκ πενιχροῦ πενιχρὸν σταθμὸν ἀμειδόμεναι.
Εἴσιτε, μοῦσοπόλοι Βυζαντίου, εἴσιτε, κούροι,
καὶ πύμπλασθε ἄδην ψυχροτόφου σοφίης.
Οὐνομα δὲ κτιτύρων μεγαθύμων ὕμνεετ' αἰὲν,
εὐεργέων μεγάλων μήποτε ληθόμενοι.

Ἐπιτύμβιον

εἰς τὸν αἰοιδίμον Πατριάρχῃν
ΓΡΗΓΟΡΙΟΝ ΤΟΝ 5'.

Ἐκτου Γρηγορίου, αἰοιδίου ἀρχιερέαρχου,
σεπτὸν κεύθει χθὼν ἐνθα ταφέντα νέκυν.
Ὅς κλυτὸν Ἐπαλθόφοι δις ἔθνευ θρόνον ἱρὸν,
λαμπροτόμον ἀρετᾶς ἥτης ἡλίκος.
Τῷ ρά μιν εὐσεβείας ζωὴν τε γέραιον ἅπαντες,
καὶ φθίμενον κλαυθρὸν φίλτατον ὡς πατέρα.
Σῶμα μὲν οὖν ἔθεν αἶα καλύπτει, ἔργματα δ' αἶετ'
ζῶει ἐν εὐσεβείων καὶ φρεσὶ καὶ στόματι.

ΒΙΒΛΙΑ

2408. Ἑστία. Ἐκδίδεται κατὰ κυριακὴν. Ἔτος 5'. Τόμος 18', 26 Ἰουλίου 1881. Ἀριθ. 291 (239). Λεπτά 20. Ἀθήναι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4^{ος}, σελ. 16. Περιεχόμενα: Ὁ ἱατρὸς Ἀντώνιος. [Μυθιστορία] Ἰω. Ρουφίνου. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου]. — Ἡ ὕψωση τῶν ὕδατων τοῦ Νείλου ὑπὸ Ἰ. Α. Ἀύδου. — Ὁ ἀπολυθεὶς κατάδικος. — Τὰ ἐπὶ ἐνεχύριον δάνεια ἐν Κίνα. — Ἡ ἀφρεσις τῆς Ονειδα. — Ὁ ἀλέκτωρ τοῦ Σουλτάνου. — Φαλαινῶν ἄγρα. — Τὸ ποτάμι (Ποίσεις) ὑπὸ Γεωργίου Δροσίνου. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Πρακτικαὶ γνώσεις.

2409. Περὶ φωταποφάνου ὑπὸ Ὁθωνος Α'. Ρουσοπούλου, διδάκτορος τῆς φιλοσοφίας, ἐν ψοικαῖς ἐπιστήμῃσι. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Ἐνώσεως». 1881. 8^{ος}, σελ. 15.

2410. L'instruction publique chez les Grecs depuis la prise de Constantinople par les Turcs jusqu'à nos jours. Avec statistique et quatre cartes figuratives pour l'année scolaire 1878-1879. Par G. Chasiotis, officier d'Académie, ancien directeur du Lycée grec de Péra, Commissaire de la Grèce à l'Exposition universelle de Paris en 1878. Paris, Ernest Leroux, éditeur, 28, Rue Bonaparte. 1881. In 8°, p. XVI et 550. Prix 25 francs. [Ἡ ἐκπαίδεσις παρ' ἡμῶν δὲν δύναται βεβαίως νὰ θεωρηθῇ ὡς πρότυπον, ἀλλ' ὅμως οὐχ ἥττον εἶνε ἡδὲ ἀξία μελέτης καὶ δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας καὶ διὰ τοὺς ξένους. Οἱ μὲν ξένοι ἐνδιαφέρονται καθόλου περὶ τῆς καταστάσεως τῆς παιδείας παρὰ τοῖς διαφόροις ἔθνεσιν, οἱ

δὲ Γάλλοι ἰδίως θάναγνώσωσιν εὐχαρίστως τὴν συγγραφὴν ταύτην, συμπληρώσαντες, οὕτως εἶπεῖν, τὴν σειρὰν τῶν βιβλίων τοῦ Hirrean περὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως ἐν τοῖς διαφόροις κράτεσι τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς. Δι' ἡμᾶς δὲ τοὺς Ἕλληνας τὸ βιβλίον εἶνε διδακτικόν, ὅπερ πολλὰς ἐπόψεις. Καὶ πρῶτον μὲν ἀξία λόγου εἶνε ἡ ἐν αὐτῷ τεθησαυρισμένη, πολλὰκις δυσπόριστος, ἱστορικὴ ὕλη, δι' ἧς δυνάμεθα νὰ παρακολουθήσωμεν τὴν ἱστορίαν τοῦ σχολείου ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς Τουρκοκρατίας μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς. Χρησιμώτατον δὲ εἶνε ὑπὸ στατιστικὴν ἐποψίν, ἀναγράφον ἐν πίναξιν καὶ δι' ἀριθμῶν τὴν ἐπαισθητὴν πρόοδον τῆς παιδείας παρ' ἡμῖν. Ἀλλὰ τὸ βιβλίον ἔχει καὶ τὴν παιδαγωγικὴν αὐτοῦ σημασίαν, ἐπειδὴ στηρίζεται εἰς ἐκτενεῖς μελέτας τῶν διαφορῶν συστημάτων καὶ κλάδων τῆς παιδείας παρὰ τοῖς πολιτισμένοις ἔθνεσι καὶ παραβάλλονταί οἱ ἀριστοὶ τῶν παρὰ τοῖς ἀλλογενέσι καρπῶν τῆς παιδείας πρὸς τὰ παρ' ἡμῖν, ἐκ δὲ τῆς συγκρίσεως ταύτης παντοδαπὴ τις ἐξάγεται διδασκαλία ἡ κρίσιμος τις προκύπτει εὐχὴ, συντελεστικὴ εἰς πρόοδον ἡ συνεισφορά καὶ διδρῶσιν τῶν παρ' ἡμῖν κακῶς ἔχοντων. Ἐκ τῆς ἀκριβοῦς δὲ καταστατικῆς καὶ τῶν ἀξιῶσεων τῆς νεωτέρας παιδαγωγικῆς προήλθον οἱ χρωματολιθογραφικοὶ πίνακες οἱ παραστατικοὶ τῆς σχολικῆς φοιτήσεως ἐν ἔτει 1880, οἱ κοσμοῦντες τὸ βιβλίον.

Ἡ εἰκὼν, ἥν παρέχει ἡμῖν ἡ ἀνάγνωσις τῆς συγγραφῆς ταύτης εἶνε, ὡς εἰκόθ', ποικίλη καὶ περίεργος. Ἐνίοτε δὲ συγκινητικὴ. Πολλὰ διδάσκει ἡ σύγκρισις τῆς παιδείας τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων πρὸς τὴν πρὸ τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος, ἥτις ἐπεθυμοῦμεν νὰ ἐξετίθετο καὶ διὰ μακροτέρων ἀκόμη ὑπὸ τοῦ κ. Χασιώτη. Ὁμολογοῦμεν ὅτι ἡ ἀφελὴς καὶ ἀπλὴ ἀφήγησις τῶν σχολικῶν μεθόδων πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, ἡ ἀπαρίθμησης τῶν σχολείων καὶ ἡ ὡς ἐν εἰκόνι ἐπιδείξις τῶν λογίων ἐκείνων τῶν χρόνων ἔνιοτε μᾶς συνεκίνησε. Μεταξὺ τοῦ πρώτου μέρους τοῦ βιβλίου καὶ τοῦ δευτέρου τοῦ πραγματευομένου τὰ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ ἔθνους ὑπάρχει καὶ ἐξωτερικῶς διαφορά τις ὡς ὑπάρχει καὶ ἐσωτερικὴ διαφορά μετὰ τῶν πραγμάτων. Ἐκεῖ μὲν θὰ ἰδῇτε ὀνόματα καὶ τὴν ὑπαρξίν κέντρων. Ἐκεῖ εὐρηγται λόγοι κεκτημένοι πανελληνίον φήμην, γυμνάσια πρὸς ἃ σπουδάζουσιν πάντες οἱ ἐπόμενοι παιδείας, τυπογραφεῖα ἀποτελοῦντα οἰονεὶ πηγὰς διαυγεῖς, πρὸς ἃς τρέχει ἵνα ποτισθῇ τὸ διψῶν ἔθνος. Ἀπὸ δὲ τοῦ ἀγῶνος ἀριθμοὶ, ὀσημέραι ἐξοχούμενοι, σχολεῖα καθ' ἡμέραν διαδιδόμενα, διδάκτορες τῶν διαφορῶν ἐπιστημῶν καθ' ἑκατοστῶς, καθηγηταὶ τοῦ πανεπιστημίου κατὰ σωροὺς, τυπογραφεῖα κατὰ πᾶσαν ἀγυῖαν. Ἀλλὰ πολλὰκις αἰσθάνεται ὁ ἀναγνώστης τὴν ἀνάγκην νὰ μὴ ἐξετάσῃ ἐκ τοῦ ἑγγύς τοὺς ἀριθμούς, νάρκεσθῃ δὲ εἰς τὸ ποσὸν μὴ μεριμνῶν περὶ τοῦ ποιοῦ. Οὐδαμῶς φιλαρεσκούμεν ἐπὶ τὴν ἀπαισιοδοξίαν, θέλομεν ἀπλῶς νὰ ὑπομνήσωμεν ὅτι πᾶν τὸ λάμπον δὲν εἶνε χρυσοῦς. Θέλομεν δὲ νὰ δώσωμεν τοῦ λόγου τυχόντος ἰδῶ καὶ τόπον εἰς τὴν ἀγανάκτησιν κατὰ τῶν τεινόντων πάντα τὰ ἐπὶ τῆς διουλείας νὰ μικρύνωσι καὶ μειώσιν, κρημνίζοντες τὴν ὑπόληψιν τῶν τότε μεγάλων ἀνδρῶν τοῦ ἔθνους, ἰδίως ἐν τοῖς γράμμασιν, ἐνῶ μᾶλλον τὸ ἐναντίον πρέπει νὰ γίνηται ἀφ' οὗ ὑπάρχουσι τινες τῶν μετὰ ταῦτα φημισθέντων λογίων, τεθνεώτων ἢ καὶ ζώντων, οὕτινες ἥρπασαν ἐν ὀνόμα παρὰ τοῦ ἔθνους, βίβαντες κόνιν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του, οὐ; ἐκεῖνο ἐστὶν ἐν ἀκόμῃ θαμβοθὲν ἐπὶ τῷ ἀκτινοβόλῳ θεάματι τῆς νέας ἐλευθερίας.

Ὁ κ. Χασιώτης ἀπ' ἐναντίας ὁρθῶς ποιῶν τιμᾷ τοὺς ἀνδρας καὶ τοὺς χρόνους ἐκείνους καὶ δὲν τυφλῶνται πρὸ τῆς σημερινῆς φαινομένης αἰγλή. Ἐκεῖνα μὲν ἀπλῶς ἱστορῶν, ταῦτα δὲ ἀναγράφον τε καὶ ἐπικρίνον δὲν ἀδικεῖ. Ἀναγνωρίζει τοὺς ἀγῶνας τῶν κυβερνήσεων, τῶν συλλόγων, τῶν ἰδιωτῶν πρὸς διάδοσιν τῆς παιδείας, ἀλλὰ δὲν ἐπιδιοικιμᾷ πάντα, πολλὰ ἐπικρίνον καὶ καταδικάζει. Ἡ κρίσις αὐτοῦ συνοψίζεται ἐν ταῖς ἐξῆς ἰδίαις αὐτοῦ λέξεσιν. «Εἶνε ἀληθές ὅτι ἡ παιδεία εὐρίσκειται ἐπὶ ἐν ταῖς ἀρχαῖς αὐτῆς καὶ οὐ λείπει ἐπὶ ἀπ' αὐτῆς ἡ πεῖρα ἐν πολλοῖς. Ἡ Ἑλλὰς μέχρι τοῦδε πολλῶ μᾶλλον ἐμυμήθη ἢ ἐπλασεν ἐξ ἑαυτῆς». Ὁ συγγραφεὺς πολλὰκις προτείνει τὰ μέσα τῆς διορθώσεως, συγκρίνον τὰ παρὰ τοῖς εὐρωπαϊκοῖς ἔθνεσιν εὐδοκιμήσαντα καὶ ἀποπειρώμενος νὰ συγκεράσῃ ταῦτα πρὸς τὸν ἑθνικὸν χαρακτῆρα καὶ τὰς ἐν ἡμῖν τοπικὰς ἀνάγκας. Ἀρα ἡ βίβλος αὐτοῦ ἔχει πολλὰχῶς καὶ πρακτικὴν χρησιμότητα, ἐχόμεθα δὲ νὰ ἐλκύσῃ τὴν προσοχὴν τῶν ἐπὶ τῆς παιδείας τεταγμένων. Σ. Π. Α.].